

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 485/2024-46

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Danielom Mičiakom, advokátom, Vajnorská 100/A, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 7Tp/30/2024 a Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 1Tpo/14/2024 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 7Tp/30/2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava I **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Mestský súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 19. júna 2024, ktorú doplnil ústavným súdom ustanoveným advokátom, domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi súdov v konaní o jeho vzatí do väzby. Žiada prepustiť z väzby a priznať finančné zadosťučinenie 10 000 eur.

II.

2. Sťažovateľovi bolo 26. februára 2024 vznesené obvinenie pre prečiny krádeže. Uznesením mestského súdu z 1. marca 2024 bol z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vzatý do väzby, ktorá vzhľadom na jeho skoršie zadržanie začala plynúť 28. februára 2024 o 19.00 h. Podľa mestského súdu bol daný dôvod preventívnej väzby vzhľadom na osobu sťažovateľa a jeho predchádzajúcu rozsiahlu trestnú činnosť, keďže bol 35-krát trestaný predovšetkým za krádeže. Opakovaný výkon trestu odňatia slobody tak u neho nevedol k náprave a nebolo možné očakávať, že by v pokračovaní v trestnej činnosti zabránil dohľad probačného úradníka. Písomné vyhotovenie uznesenia bolo sťažovateľovi a jeho ustanovenému obhajcovi zaslané 8. marca 2024. Obhajcovi bolo doručené 13. marca 2024.

3. Sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu mestského súdu jeho obhajca písomne zdôvodnil 19. marca 2024 s tým, že nie je daný dôvod väzby, keďže sťažovateľ sa ku skutkom priznal, oľutoval ich a sám sa dostavil na políciu. Sťažovateľ odmietol, že by sa nepokúšal o nápravu, keďže od posledného prepustenia z výkonu trestu viedol rodinný život a od septembra 2023 pracoval. Dôsledkom väzby tak bude strata práce a následný dopad na chod domácnosti. Zdôvodnenie sťažnosti bolo okresnej prokuratúre doručené na vyjadrenie. Sťažnosť sťažovateľa bola krajskému súdu predložená 5. apríla 2024.

4. Krajský súd uznesením z 12. apríla 2024 sťažnosť sťažovateľa zamietol. Bol toho názoru, že boli dodržané lehoty na rozhodnutie o väzbe a boli naplnené jej formálne a materiálne podmienky. Dôkazy potvrdzovali dôvodnosť vznesenia obvinenia a trestná minulosť sťažovateľa obavu z pokračovania v trestnej činnosti. Napokon krajský súd považoval nariadenie dohľadu alebo písomný sľub sťažovateľa za nedostatočné záruky vzhľadom na jeho osobu a povahu jeho trestnej činnosti. Krajský súd zdôraznil, že nič zo sťažovateľom tvrdených aspektov jeho pracovného a rodinného života ho neodradilo od opakovania trestnej činnosti. Uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľovi doručené 26. apríla 2024 a jeho obhajcovi 3. mája 2024 po opakovanom doručení, keďže 30. apríla 2024 bol pokus o doručenie neúspešný.

III.

5. Sťažovateľ odmieta, že by existoval dôvod väzby. Uvádza, že návrh na vzatie do väzby nebol podaný včas. Sťažovateľ zároveň vyčíta obom súdom neefektívny postup a vznik zbytočných prietahov, keďže rozhodovanie o väzbe trvalo celkom 68 dní, a v rozsahu, v ktorom nemožno jeho dĺžku pričítať na ťarchu sťažovateľa, trvalo celkom 58 dní, resp. 62 dní od jeho zadržania. Z toho najmenej 40 dní pripadlo na nečinnosť mestského súdu pri postupovaní spisu krajského súdu (18 dní) a na vyhotovovanie a doručovanie napadnutého uznesenia krajského súdu (22 dní). Zdôrazňuje, že jeho obhajca mu bol ustanovený až týždeň po vzatí do väzby. Ten jeho sťažnosť písomne zdôvodnil 18. marca 2024, avšak mestský súd ho požiadal o informáciu o prevzatí uznesenia o vzatí do väzby až 5. apríla 2024. Sťažovateľ tvrdí, že aj keď uznesenie krajského súdu bolo doručené jeho obhajcovi, jemu toto rozhodnutie nebolo vôbec doručené. Postup okresného súdu a ani krajského súdu tak nekorešponduje s požiadavkou urýchleného rozhodovania, čomu bráni žiadať o prepustenie z väzby na slobodu.

6. Mestský súd poukazuje na snahu vykonať úkony smerujúce k zabezpečeniu predloženia sťažnosti krajskému súdu, dovolenku sudkyne a veľkonočné sviatky. Zdôrazňuje, že asistentke senátu bol

daný pokyn na vypracovanie predkladacej správy a na jej predloženie zastupujúcemu sudcovi. Mestský súd tvrdí, že v čase dovoleniiek a sviatkov sudkyňa nemôže zodpovedať za to, že sa asistentka neriadila jej pokynmi. Mestský súd čiastočne uznal, že vo veci došlo k priet'ahom zapríčinených sviatkami, dovolenkou sudkyne a nedostatočnými skúsenosťami asistentky senátu, ktorá nemala potrebné vedomosti o urgentnosti väzobných vecí. Mestský súd vo vzťahu k priznaniu finančného zadosťučinenia zdôrazňuje skutočnosť, že sťažovateľ nebol prepustený z väzby ani krajským súdom, a preto mu nebol ani spôsobený zásah do jeho osobnej slobody.

IV.

7. Obsahom základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy je ustanovenie, podľa ktorého osobu možno do väzby vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Z ústavy a rovnako aj z dohovoru vyplýva, že každé obmedzenie osobnej slobody väzbou môže nastať len z dôvodov ustanovených zákonom. Preto úprava obsiahnutá v Trestnom poriadku je integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 315/06). Pri rozhodovaní o väzbe musia byť splnené formálne predpoklady väzby (uznesenie o vznesení obvinenia) a materiálne predpoklady väzby, keď musia existovať skutočnosti osvedčujúce kvalifikované podozrenie, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a spáchal ho obvinený. Zároveň musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa § 71 Trestného poriadku (III. ÚS 515/2023).

8. V čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ktorý je aplikovateľný na konanie o väzbe, sú implicitne obsiahnuté hmotné aj procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby takéto rozhodnutia boli založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08). Vo veciach týkajúcich sa požiadavky neodkladnosti a urýchlenia rozhodovania o väzbe platí, že aj keď sa jednotlivé lehoty posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú týmto požiadavkám (III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03).

9. Pokiaľ ide o už konkrétne námietky sťažovateľa, k argumentu o tom, že sťažovateľ sa dobrovoľne dostavil na políciu a návrh na vzatie do väzby nebol podaný včas, je potrebné uviesť, že osobná sloboda sťažovateľa bolo obmedzená 28. februára 2024 o 19.00 h. Prokurátor návrh na vzatie do väzby podal 1. marca 2024 o 11.10 h. Nebol tak prekročený rámec 48 hodín. Mestský súd rozhodol o vzatí do väzby bezodkladne v ten istý deň o 12.30 h. Týmto postupom preto nedošlo k zásahu do ústavných práv sťažovateľa.

10. K námietke sťažovateľa o tom, že nebol daný dôvod väzby, je potrebné poukázať na to, že mestský súd vychádzal z množstva predchádzajúcich odsúdení sťažovateľa za obdobnú trestnú činnosť. Toto východisko záveru o tom, že opakovaný výkon trestu odňatia slobody odôvodňuje väzbu sťažovateľa a nemožnosť jej nahradenia, nemožno považovať za rozporný s uvedenými ústavnými právami sťažovateľa. Predchádzajúca rozsiahla trestná činnosť sťažovateľa

a z toho plynúca obava z pokračovania v trestnej činnosti je dostatočným dôvodom obmedzenia osobnej slobody, keďže pracovný a ani rodinný život sťažovateľa neodradili od opakovania trestnej činnosti. Väzba sťažovateľa sa neopiera len stereotypné formulácie abstraktného charakteru, ale o konkrétne skutočnosti, ktoré svedčia ústavnej udržateľnosti väzby. Všeobecné sudy opakovane zdôraznili, že obava z pokračovania v trestnej činnosti je daná vzhľadom na predchádzajúcu trestnú minulosť sťažovateľa (Selçuk proti Turecku, sťažnosť č. 21768/02, § 34). Negatívny dopad väzobného stíhania na osobný, rodinný a pracovný život sťažovateľa nie je relevantným prvkom rozhodovania o tom, či sú dané dôvody väzby (III. ÚS 515/2023). Argumenty spochybňujúce väzbu neodôvodňujú porušenie sťažovateľom uvedených ústavných práv.

11. Na strane druhej štát musí zabezpečiť, aby konanie o väzbe prebehlo čo najrýchlejšie (III. ÚS 286/2020, III. ÚS 560/2023). Čo sa týka lehôt, ktoré boli Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) posúdené ako neprimerané, treba poukázať na vec Jabłoński proti Poľsku (sťažnosť č. 33492/96), v ktorej bolo neprimeraných 43 dní, vec Nikolov proti Bulharsku (sťažnosť č. 38884/97) s konštatovaním neprimeraných 42 dní a vec G. B. proti Švajčiarsku (sťažnosť č. 27426/95) s neprimeranými 32 dňami (III. ÚS 286/2020). Podľa konštantnej judikatúry ESLP by malo konanie o rozhodovaní vo väzobných veciach na jednom stupni trvať tri týždne (G. B. proti Švajčiarsku a Sarban proti Rumunsku, č. 3456/05; ako aj III. ÚS 560/2023). Vo veci Karlin proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 41238/05) ESLP konštatoval porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru z dôvodu, že vnútroštátne sudy nerozhodli urýchlene o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby vrátane konania o sťažnosti proti rozhodnutiu, ktorým bola jeho žiadosť o prepustenie z väzby zamietnutá. Konkrétne ESLP vytkol, že konanie trvalo celkom 44 dní, z čoho obdobie pričítateľné súdom predstavovalo najmenej 41 dní, keď okresnému súdu trvalo 18 dní, kým rozhodol o žiadosti o prepustenie z väzby, a ďalších šesť dní, kým bolo rozhodnutie doručené. Vo veci Michalák proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 30157/03) ESLP poukázal na neprimerane dlhé obdobie, počas ktorého boli prijaté uznesenia doručované sťažovateľovi (18 a 20 dní).

12. Sťažovateľ bol obmedzený na osobnej slobode 28. februára 2024 a mestský súd o vzatí do väzby rozhodol 1. marca 2024. Obhajca bol sťažovateľovi ustanovený až 8. marca 2024, pričom uznesenie o vzatí do väzby mu bolo doručené 13. marca 2024. Potom, keď obhajca sťažnosť odôvodnil 19. marca 2024, mestský súd postúpil vec krajskému súdu na rozhodnutie až 5. apríla 2024. Konanie o väzbe sťažovateľa od doručenia návrhu prokurátora do predloženia sťažnosti sťažovateľa krajskému súdu tak na mestskom súde v celkom jednoduchej väzobnej veci trvalo viac ako mesiac. Takýto postup mestského súdu odôvodňuje porušenie ústavných práv sťažovateľa podľa čl. čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 dohovoru postupom mestského súdu.

13. Je neprijateľné, aby konanie o návrhu na vzatie do väzby páchatel'a prečinu, ktorý sa k nemu priznáva, trvalo viac ako mesiac. Mestskému súdu nič nebránilo v tom, aby sťažovateľovi celkom jednoduché uznesenie o jeho vzatí do väzby v jeho písomnom vyhotovení doručil bezprostredne po jeho výsluchu 1. marca 2024 a aby aj v tento deň sťažovateľovi ustanovil obhajcu a zaslal mu písomné vyhotovenie uznesenia. Postup súdu viedol k predĺženiu konania o približne týždeň. K ďalšiemu približne dvojtýždňovému predĺženiu konania došlo v dôsledku toho, že 19. marca 2024 zdôvodnená sťažnosť sťažovateľa bola krajskému súdu predložená až 5. apríla 2024. Bez významu vo vzťahu k tomuto záveru sú okolnosti zdôrazňované mestským

súdom. Neprimerane dlhé rozhodovanie o väzbe nemožno ospravedlniť dovolenkami, sviatkami či nedostatočnými skúsenosťami administratívnych zamestnancov súdu.

14. Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia ústavných práv s'ťažovateľa bol ústavne neprijateľný postup mestského súdu, ktorý predchádzal predloženiu s'ťažnosti s'ťažovateľa z 1. marca 2024 krajskému súdu až 5. apríla 2024. S prihliadnutím na charakter a intenzitu porušenia s'ťažovateľom označených práv a dĺžku postupu okresného súdu v konaní, ktoré sa týkalo obmedzenia jeho osobnej slobody väzbou, bolo s'ťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadost'učinenie 500 eur s tým, že vo zvyšnej časti jeho návrhu nebolo vyhovené. Osobitne bolo zohľadnené to, že neboli zistené skutočnosti, ktoré by viedli k záveru, že obmedzenie osobnej slobody s'ťažovateľa je inak nezákonné. Nebol dôvod vyhovieť ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľa v časti, v ktorej žiadal všeobecným súdom prikázať, aby ho prepustili z väzby, keďže od októbra 2024 sa v nej už nenachádza.

15. Nebol dôvod vyhovieť námietke porušenia čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktorý sa nevzťahuje na prvotné obmedzenie osobnej slobody, ale až na následnú kontrolu zákonnosti väzby. Dohovor ochranu týkajúcu sa práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti uznesenia o vzatí do väzby poskytuje v čl. 5 ods. 3. Rovnako nebol dôvod vyhovieť ústavnej s'ťažnosti vo vzťahu k postupu krajského súdu. Jeho rozhodnutie z 12. apríla 2024 bolo s'ťažovateľovi doručené 26. apríla 2024 a jeho obhajcovi po neúspešnom doručení 30. apríla 2024 dňa 3. mája 2024. Konanie krajského súdu o s'ťažnosti s'ťažovateľa tak nepresiahlo dobu jedného mesiaca. Hoci si možno predstaviť, že postup krajského súdu mohol byť rýchlejší, nemožno z toho vyvodiť porušenie ústavných práv s'ťažovateľa postupom krajského súdu.

V.

16. S'ťažovateľovi bol rozhodnutím ústavného súdu ustanovený advokát, ktorého trovy podľa § 37 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov znáša štát. Vyhovenie ústavnej s'ťažnosti odôvodňuje, aby tieto trovy štát zniesol tak, že ich ustanovenému advokátovi zaplatí mestský súd. Výška trov bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a doplnenie ústavnej s'ťažnosti 2 x 343,25 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 13,73 eur) predstavuje 713,96 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. decembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu